UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

His, quæ pœnæ nomine in test. relinquuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

decreto.ꝭ.de infam.ꝛ hic adde Bal.in l.j.ꝭ.de rap.virg.ꝛ ibi qualiter ponit,quo ſumatur pudicitia,per Bal.hic, ꝛ ad materiā ad
de dictum Bal.in l.voluntatis.C.de fideicom.ꝛ vide repertoriū
in verbo,caſtiſſima. ADDE Quod nec legatū amittit mulier ſe
cundo nubens,ſi teſtator dixerit,donec in hoſpicio meo vixerit,
ꝛ virum ſm ducat in hoſpicio primi,vt conſuluit Old.cōſ.ccxiij.
b POMA. ¶ Dicitur viuere caſte ꝛ honeſte. Iſtud conſ.bal.hic
reprehendit Pau.de ca.in l.eum qui probabilem.C.de epiſ.ꝛ cle.
q͞ꝛ maritus nō preſumitur cogere de tali caſtitate,cū dicat lex ꝙ
eius anima triſtatur per ſecundas nuptias, ſed intellexit de ca
ſtitate viduali,vide etiam Fel.ex iſto conſi. Bar.hic in princ.de
claratur ſup gl.j.ibi,ꝛ Imo.ꝛ in Greg.ī prin. Vide pulchra ver
ba Bal.in l.Deo nobis,de epiſ.ꝛ cle.Et quota lex ſit caſtitas,vi
de Nic.de lyra Matt,xiij.in gloſſ.in ver.ꝛ dabatur,Barb.conſi,
vj.volu.j.

De his quæ pœn.no.in teſta.vel codic.relinq. Rub.XLI.

LEX I.

1 ☞ Pena adiecta legato,ſi excedit debitum modum vſurarum
reducitur ad legitimum.
2 Legatum ſub conditione impoſſibili,ꝛ turpi,quando valeat.

a Superuacuam.[a] Quod pene nomine relinquitur valet,niſi turpis vel impoſſibilis diſpoſitio precedat,
h.d. Opp.ff.de condi.ꝛ de.l.mulcta in prin.ꝛ ff.e.l.
j.ſol.dicit gl.hec corrigit illas. Iſta ſol. nō eſt bona
quia etiā de iure antiq.poterat relinqui nomine pene,ꝛ valebat
vt l.j.§.item ſi ita.ff.ad l.fal.ꝛ l.j.ff.de pen.leg.ꝛ l.ſi penam.quan
do di.leg.ced.ꝛ l.iij.§.fi.de ann.leg. Propter hoc debetis diſtin
guere tria iura. Nam primum fuit ius ffſorum,per quod valebat
relictum nomine pene,vt d.l.niſi precederet diſpoſitio turpis,vt
l.j.ff.eod.vel qn̄ nihil poterat grauato imputari,vt l.mulcta.ff.de
condi.ꝛ demon. Secundum ius fuit,per quod fuit ſtatutū indi
ſtincte,ꝙ non valeret relictum nomine pene. Fuit tertiū ius ſci
licet huius l.per ꝙ illud ius medium tollitur,ꝛ ad primū reditur
ꝛ eſt hodie idem,quod de iure antiq. Digeſtorum. Circa iſtā par
1 tem† quero dicitur hic,quod valet relictum nomine pene,quid ſi
pena excedat legitimum modum vſurarum,an reducetur ad legi
timū modū,ſicut dicimus in contractibus,vt l.iul.§.idem Pap.
b ff.de act.emp.ꝛ ꝭ.de vſur.l.cū allegas:[b] Reſpondeo ſic.d.l.ij.§.fi.
de an.leg. Venio ad ſecundā partem,dicitur hic,quod vitiatur re
2 lictum,quando precedit iuſſus turpis vel impoſſibilis.† Contra
inſti.de her.inſti.§.impoſſibilis.ff.de condi.ꝛ dem.l.obtinuit.ꝭ.de
inſti.ꝛ ſubſti.l.reprehendenda. Dicunt quidā,ꝙ hec intelligitur
ſm illas,vt valeat reiecta conditione. Certe iſtud eſt contra iſtū
tex.qui dicit,ſine vllo damno,ꝛc.nam ſi relictum preſtatur heres
erit in damno,vnde gl.ſol.diſtinguendo.aut conditio impoſſibi
lis opponitur in perſona grauati,ꝛ nō valet relictū,vt hic,aut in
perſona honorati,ꝛ valet relictū,vt in contrario. Iſtā opi.tenet
gl.ff.de cōdi.ꝛ dem,ſuper rub.ꝛ l.obtinuit.eo.ti. Iſtud nō placet
q͞ꝛ eſt cōtra.d.l.obtinuit.que ſimpliciter dicit turpes conditiōes
c eſſe remouendas. Que eſt ergo,vera ſol.[c] dicunt Vltramon.ꝛ bn̄
licet ſit dictum gl.alibi ꝙ hic non fuit appoſita conditio impoſſi
bilis,imo conditio neceſſaria. Cum em̄ precedit diſpoſitio tur
pis,vel impoſſibilis,vt puta,iubeo ꝙ patrem tuū occidas. Iſtud
eſt turpe,ꝛ impoſſibile de iure. Sequitur,ꝛ ſi non occidas des Ti
tie centū. Iſta cōditio,ꝛ ſi non occidas,eſt neceſſaria,q͞ꝛ cōtraria
eſt impoſſibilis,vt l.in illa.circa fi.ff.de ver.obli. Et iſtā ſol.tangit
gl.in l.j.ff.de cōdi.inſti,vbi pleniſſime tractaui iſtā materiā impoſ
ſibilitatis. Sed contra hoc opp.ſi precedit conditio neceſſaria,er
go ſtatim debetur,ꝛ pure,vt d.l.in illa.in fi.de ꝟ.ob.ꝛ l.ſi pupill⁹.
§.qui ſub conditione.ff.de no. So.ibi loquitur,quādo nō precedit
diſpoſitio turpis.hic vero qn̄ precedit diſpoſitio turpis. Facit
ad hoc.ff.de ver.ob.l.ſi homo mortuus,cōiuncta l.in illa.in prin.
eo.ti. Op.gl.de l.ſi mihi ꝛ tibi.§.ſi quis.de le.j.vbi etiā pceptū im
poſſibile valet. Dicit gl.ibi non erat impoſſibile,q͞ꝛ teſtator pote
rat ſuperuiuere ꝛ eo viuēte ſerui poterāt peruenire Ro. Iſta nō
3 eſt bona ſo.q͞ꝛ eſt contra reg.Cato.ideo dic,† quod ſicut anguſtie
temporis ſubducuntur de contractibus bonefidei,vt l.inſulā.§.
j.ff.loca.ita ſubducuntur de vlti.voluntatibus que habēt inſtar
bone fidei,vt vidiſtis l.in minorum.ꝭ.in quib.cau.in integ.reſti.
4 nō eſt neceſ. ¶ † Quero circa iſtā partē ꝙ eſt preceptū legibus
interdictū,vel improbatum. Gl.dicit,qn̄ teſtator relinquit lega
tum non capaci,vel precepit ſe ſepeliri cum veſtibus. Vide gloſſ.
Iſtud vltimum probatur in l.ſeruo alieno.§.fi.ff.de leg.j.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Superuacuā. Adde Bar.ꝛ doc.in l.j.de condi.ꝛ dem.
ꝛ il.teſtamē.la j.e.ti.ꝛ in l.heredib⁹.vide omnino Bar.ī l.pr̄ fami
lias.ff.de condi.inſti. P. PAV. P. ¶ Diſpoſitio precedat. Vide
eū pro limitatione.ꝛ ꝙ dicit Pau.conſ.ccxxiij.quod ſi prohibi
tus filius ſub pena priuationis hereditatis,lꝫ nō valeat prohibi
tio quantum ad legatū:ſi tn̄ alienaret priuaretur hereditate vt per
eum de quo habes ad Bar.in l.qm̄ in prioribus.C.de inoffi.teſ.
Itē an ignoranti currat tempus poſitū in priuatione heredita
tis a rectore,ꝛ nō currat niſi ab adita hereditate, ꝛ an requiratur
interpellatio. Vide Bar.in aut.hoc amplius.j.de fide inſt.ꝛ de
interpellatione vide in repe.in ver. interpellato ꝛ in ver. cōditio,
b ALEX. ¶ L.cū alle. Et adde materiā d.l.cū al.ꝛ l.iul.de act.em.p,
c ALEX. ¶ Que eſt ergo vera ſol.adde, ꝙ iſta pena adiecta condi
tioni predicte,nocere nō dꝫ.l.ſi homo mortuus,de ver.ob.qn̄ im
poſſibile,vel turpe erat in j.diſpoſitione,quod occidens patrem,
ꝛc.ꝛ adde Bar.in d.l.ſi homo,ꝛ doc.in c.fi.de condi.appo.

De fideicommiſſis. Rubrica XLII.

LEX I.

a Si probaueris.[a] Iſta eſt ſingularis lex
b ꝛ ſatis notab.forte non eſt alibi. Breuiter dt. Preſtatio triēnalis[b] facit vt ali
menta etiā in futurū debeantur ex inutili voluntate.h.d.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Si probaueris. Circa hāc l. quod debitū annuū
pōt de preſenti induci in iudicium,vide ale.conſ.xcv. Item quod
iſta lex loquens in alimentis habeat locū in dote debita ex vl.vo.
vide bar.in q.vj.per eum diſputata inci,mulier habens amplum
matrimoniū,vide in materia que dicit Iaſ.in l.certis annis.C.de
pac.ꝛ hic etiam late aduerte tamen quod ſi quis peteret ſolū pro
vno anno,ꝛ obtineret,q͞ꝛ reus nil in iudice opponeret ſi poſtea re
uerſus eū cōueniat ex alijs.ann.poterit opponere contra inſtrm
non ob.ſententia lata pro primo anno.vide Ang.in §.in his. ad
fi.ꝛ in auth.de inſt.cau.ꝛ ſi. Are.in l.iſta ſtipulatio.de ver.ob.vbi
dubitat an idem ſit in ſtipulatione annua.
b ALEX. ¶ Triēnalis. Item operatur illa triennalis pſtatio aliā
pſumptionē,quā habes in caſu ſingulari.l.quicūqꝫ.j.de apo.pu.
li.x. Et ad gl.ꝛ ad tex.iſtū adde Bar.in l.ſi id.in prin.ff.de iu.om.
iud. Adde ꝙ iſta ſingularis lex de cuius materia vide Bart.in l.
proxi.ꝛ ſignat Bal.in l.aduerſus.C.de vſuris. Et ſic iſtud trien
niū operatur in caſu fauorabili,ad inducendū liberationē, vt ibi iū
cta gl.ꝛ limita hāc l.pluribus modis,vt p Ang.in repe.l.ſi certis
annis.ꝭ.de pactis.ꝛ ibi dixi. Et hāc l.extēdit Bar.ꝛ vide. Et hoc
ꝙ dicitur in l.putat. Bar.in l.ſi certis annis,ꝛ in l.cum de in rem
verſo.ff.de vſur.procedere etiā in legato dotis,ꝛ in legato ad refe
ctionem vie,ꝛ in alijs ſimilibus fauorabilibus,vt ibi per eū.ꝛ idē
tenet bal.in d.l.ſi certis annis.cū Bar.trāſit Ang. ꝛ Fulgoſius
in d.l.ſi certis, Et idē tenet Bart.in quadā diſputatione incipiē
te,mulier. Ant.de But.in repe.c peruenit.de cenſi. Ioā.de Imo.
in l.ſi vero.in §.de viro.ff.ſol.matri.ꝛ Fulgo.in d.l.cū de in rē ver
ſo.ꝛ Matth.de Mat.in ſuo tracta.extēſionū. Et ſubdit Ang.in
repet.l.ſi certis,qd idem erit in legato facto pro redēptiōe capti
uorū,vel pijs locis,cū hec tanquā pia diſpoſitio ſit fauorabilis
allegat.l.ſi qs pro redēptiōe.ꝭ.de dona.ꝛ l.ſi qs ad declinādam.ꝭ.
de epi.ꝛ cl. Pietatis em̄ cā mouit hic legiſlatorē ad ita ſtatuēdū
ex quo dicit An ſe nouiſſime inferre,ꝙ hec l.nō habeat locū in le
gato alimētorū relicto diuiti.q͞ꝛ tūc ceſſat ratio pietatis,vt no.gl.
in l.illud.in ver.aliā cām.ꝭ.de ſac.eccl.ꝛ declarat Bar.optime in
repe.l.j.in ij.q.ſecūde partis pn̄.e.ti. Nō obſtat l.cū hi.§.nihil.ff.
de tranſac.vbi nō pōt trāſigi incōſulto ptore ſuper legato alimē
torum relicto pauperi,vel etiā diuiti, quia tn̄ dicit An. qd illud
ex extēſione Iuriſcōſulti,in caſu illo,ꝙ nō reperitur in caſu iſto.
Hanc tn̄ limitationē reprehendit Ale.de Imo.in d.l.ſi certis an
nis. Hāc tn̄ Flo.in d.l.cū in rem verſo.ſimpliciter ponit illā limi
tationē,ꝛ alias duas,quas j.recitabo,ꝛ eas approbat,lꝫ nullā de
An.faciat mentionē. Secūdo limitat An.hāc l.non habere locū,
qn̄ teſtamentum eſſet inutile eo,quia teſtator nō erat habilis ad
teſtandū,q͞ꝛ tunc lex reſiſtit teſtandi potentie,ꝛ ſic ex eo teſta. nō
oritur naturalis,nec ciuilis obli.l.nō dubiū.ꝭ.de legi.ꝛ l.cū lex.ꝛ ibi
notatur per Bar.ff.de fideiu. Quā limitationē intellige verā qn̄
teſtator erat inhabilis ex defectu iuris gentiū,ſecus ſi a iure ciui
li tm̄,quia tūc bene oritur naturalis,cum naturalis ſit inuenta
de iure naturali ſeu gentiū.l.cū amplius.in fi.de reg.iur. Et hoc
verificatur ex no.per Bar.in repe.l.ij.in ij.q. prin.quam expedit
per v.q.ꝭ.de ſacr.ſanc.eccl.vbi cōcludit quod relicta ad pias cau
ſas debentur,licet teſtator eſſet inhabilis ex defectu ſurgēte a iure
ciuili tm̄ ꝛ ibi ponit qui ſunt iſti defectus. Tertio limitat ang.in
predicto loco hanc legē nō habere locum,vbi teſtamentū eſſet in
utile,propter imperfectionē voluntatis,eo q͞ꝛ volūtas imperfecta
non eſt voluntas.l.ſi is cui.ꝛ ibi no.ff.de teſt.ꝛ ideo debet intelligi
hec lex imperfecta,ratione ſolennitatis deficiētis, quo caſu oritur

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN